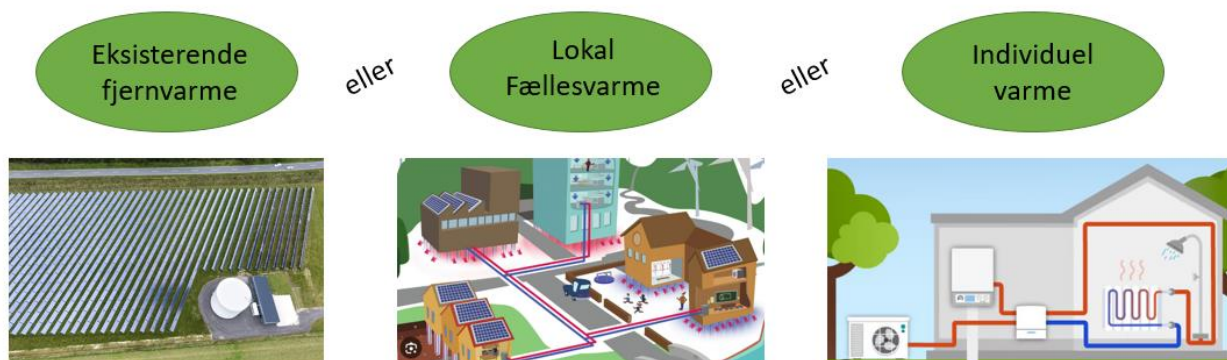

Guide til etablering af Lokal Fællesvarme

Indhold

Hvad er lokal fællesvarme	2
Typer af varmeforsyning.....	2
Varme fra eksisterende fjernvarmeselskab	2
Lokal fællesvarme	2
Individuelle løsninger	3
Forslag til tidslinje.....	3
Fase 1 – Samle en lokal aktørgruppe.....	3
Fase 2 – Kontakte kommunen	4
Fase 3 – Kontakte aktører	4
Fase 4 – Første screening foretages	4
Fase 5 – Borgermøde.....	4
Fase 6 – Eventuelt etablering af AMBA eller FMBA	5
Fase 7 – Detailbeskrivelse	5
Fase 8 – Indsamling af forpligtende aftaler om tilslutning	6
Fase 9 – Projektforslag sendes til kommunen	6
Fase 10 – Udbud på opgaven	6
Fase 11 – Anlæg	6
Fase 12 - Drift	6
Henvisninger og referencer	7

Hvad er lokal fællesvarme

I Hedensted Kommune arbejder vi med begrebet lokal fællesvarme, som er en kollektiv varmeforsyning, der ligger imellem det vi forbinder med de eksisterende fjernvarmeselskaber og varmeværk tilknyttet og det at stå for sin egen varmeforsyning (individuel varme).

Der er flere indgange til lokal fællesvarme og i udgangspunktet er ingen områder for små – alle kan komme i gang. Kravet for at komme i gang er dog at nogen vil tage initiativet og at der kan skabes en vis opbakning i lokalområdet.

Hedensted Kommune driver et projekt, som hjælper lokale fællesskaber i gang. Projektet er støttet af Region Midtjylland og Hedensted Kommunes Fælles Landdistriktråd. Projektet er drevet af ildsjæle fra Hedensted Kommunes Klimaråd sammen med Hedensted Kommune.

Informationer om projektet – og erfaringer med lokal fællesvarme, kan findes her:

www.hedensted.dk/lokalvarme.

Typer af varmeforsyning

Herunder uddybes vores simple definition på forskellige typer af fjernvarme og selskabsdannelse.

Varme fra eksisterende fjernvarmeselskab

Begreberne har ændret karakter de seneste år. Før i tiden, var fjernvarme en betegnelse for kollektiv varmeforsyning – dvs. forbundne rør mellem huse. Hvis ikke man kunne få fjernvarme (eller naturgas) var man overladt til sig selv.

I dag er der flere muligheder, hvorfor vi har indført begrebet ”traditionel fjernvarme fra eksisterende selskab”, som vi betegner rør med varmt vand der går mellem huse og får varme leveret fra et stort centralt anlæg.

Lokal fællesvarme

Som mellemlid mellem de eksisterende fjernvarmeselskaber og de individuelle løsninger, er der opstået nogle mindre, lokale fællesskaber, som rundt omkring i landet har forskellige betegnelser (Nærvarme, lokalvarme, nabovarme, fællesvarme osv.). Disse fællesskaber fordrer ikke nødvendigvis at et traditionelt selskab kan løse opgaven, og det fordrer heller ikke et bestemt antal huse eller forbrug.

Individuelle løsninger

Hvis man ikke har mulighed for nogle af ovenstående, må man finde individuelle løsninger. Men selv når der skal findes individuelle løsninger, kan det være en fordel at gå sammen i grupper, for at optimere indkøbs og anlægsmulighederne og dermed reducere omkostningerne.

Dette skriv beskæftiger sig med den midterste – nemlig Lokal fællesvarme.

Forslag til tidslinje

Hvis man vil i gang med et projekt, er nedenstående forslag til en prioriteret proces. I det videre notat vil vi komme ind på indholdet i de forskellige opgaver/ aktiviteter.

1. Samle en lokal aktørgruppe
2. Kontakte kommunen for at høre om kommunens planer for området
3. I samarbejde med kommunen, kontaktes mulige aktører (institutioner, virksomheder anden aktør i området)
4. Første screening foretages. Denne er helt overordnet, og skal give de første indikationer af potentialet og mulige tekniske løsninger
5. Borgermøde – ideen præsenteres
6. Eventuelt etablering af AMBA eller FMBA
7. Detailbeskrivelse. Herunder afklaring af tekniske løsning
8. Indsamling af forpligtende aftaler om tilslutning
9. Projektforslag sendes ind til kommunen
10. Udbud på opgaven
11. Anlægget udføres
12. Drift

I det følgende gennemgås de 12 ovenstående faser.

Fase 1 – Samle en lokal aktørgruppe

I Danmark er det ikke længere muligt at pålægge tilslutningspligt til fjernvarme. Det betyder at alle tilslutninger skal være frivillige. For at et projekt kan godkendes og have en fornuftig økonomi, er det derfor væsentligt at have mange tilslutninger. Derfor er den tidlige, lokale forankring afgørende.

For at komme i gang, er det nødvendigt at samle en initiativgruppe, som skal igangsætte arbejdet, og gennemføre de første tiltag for at få informeret og dernæst engageret lokalsamfundet.

Her kan man med fordel tage kontakt til kommunen, der kan hjælpe med at finde ud af om der i øvrigt er planer for området, og i øvrigt bidrage til initiativgruppens arbejde (se også afsnit nedenfor om kommunens roller)

Der er flere muligheder for at involvere lokalt - eksempelvis:

- Fællesspisninger
- Borgermøder
- Grundejerforeninger
- Lokalråd/ foreninger
- Byfester eller anden sammenkomst
- Udvalgte dage hvor den lokale aktørgruppe præsenterer projektet fx ved Torvet, købmanden eller lign.

- Banke på døre
- M.v.

Fase 2 – Kontakte kommunen

Hvis ikke man allerede har haft kontakt til kommunen i fase 1, skal man have fat i kommunen nu. Hedensted Kommune kan være behjælpelig med kontakten til de større aktører, som fx eksisterende energiselskab, institutioner, virksomheder. Kommunen kan bidrage på borgermøder, ved at fortælle om de formelle retningslinjer og muligheder ved at etablere et energiselskab. Kommunen kan eventuelt også være behjælpelig med at udarbejde materiale til den første lokale kontakt.

Endelig får kommunen en myndighedsrolle, når projektet skal godkendes og der skal gives en eventuel kommunegaranti.

Kontakt Hedensted Kommune på klima@hedensted.dk

Fase 3 – Kontakte aktører

Det er vigtigt at få klarlagt hvilke lokale aktører der findes. Er der virksomheder med et stort varmebehov, eller virksomheder med overskudsvarme, der eventuelt kan forsyne området med varme. Det er væsentligt at finde ud af om der findes relevante kompetencer blandt lokalbefolkningen. De rigtige kompetencer i den lokale aktørgruppe kan være afgørende for hvor smidig en proces der kan forventes.

Fase 4 – Første screening foretages

Her skal en rådgiver involveres, og der skal eventuelt etableres samarbejde med en aktør, der ønsker at udvikle og drive projektet. Det kan eksempelvis være et allerede etableret fjernvarmeselskab. Kommunen kan hjælpe med at finde disse aktører. Det vil også være i denne fase, der skal overvejes etablering af et selskab, såfremt det ønskes eller er nødvendigt for at komme videre. Det er væsentligt allerede nu at vide hvem der skal være bygherrer, for når først en organisation har indsendt et projektforslag til kommunen får denne aktør ikke kun muligheden for at etablere varme i området, men de får også pligten. (se mere om dette under pkt. 9, projektforslag).

Økonomi

Denne fase er det første skridt til at kunne definere og synliggøre økonomien i et projekt. Økonomien i fjernvarmeprojekter varierer meget, da det er vidt forskellige forudsætninger om det er en stor eller lille by om der i forvejen er et fjernvarmeselskab der kan kobles på osv.

Såfremt projektet stifter et AMBA eller et FMBA, kan det besluttes om der skal være en tilslutningspris eller om denne skal regnes ud over lånets løbetid. Mange borgere er forundret over at tilslutningsprisen kan variere meget, men det er i sidste ende en beslutning fra fællesskabet om hvordan og hvor hurtigt et lån ønskes afdraget. Det spiller også ind, om der er enkelte store aftagere i projektet, eller om hele projektet hviler på enkelt husstande.

Fase 5 – Borgermøde

Så skal der holdes det første af flere borgermøder. Nogle vælger at holde det første borgermøde tidligere, men for de fleste borgere, er det relevant at kunne blive præsenteret for nogle lidt konkrete muligheder, som screeningen i fase 4 vil kunne synliggøre. Det vil ofte være relevant at det er på et borgermøde at den endelige beslutning omkring selskabsdannelse tages. For nogen vil det være interessant at have et selvstændigt selskab og for andre er det mere attraktivt at blive koblet sammen med et større fællesskab hvis dette er muligt.

Fase 6 – Eventuelt etablering af AMBA eller FMBA

Hvornår er det nødvendigt med et selskab?

Det kan være nødvendigt at stifte et selskab, hvis der ikke er anden aktør, der ønsker at påtage sig opgaven. Hvis der fx ikke kan laves aftale med et eksisterende fjernvarmeselskab.

Hvornår kan man ønske at stifte et selskab?

Uanset om der er mulighed for at samarbejde med et eksisterende fjernvarmeselskab, kan det være et ønske fra lokalområdet at stifte et selskab selv. Det kan være et ønske at man helt lokalt er herrer over de beslutninger der tages, og ikke ønsker at være afhængig af en "storebror", som også har andre kunder/ andelshavere at tage hensyn til.

Såfremt man stifter et selskab i denne fase, er der fortsat mulighed for senere at indgå partnerskaber, aftaler eller endda fusionere med et større selskab på et senere tidspunkt.

Fase 4 og fase 6 hænger sammen, og det kan være en fordel allerede i fase 4 at have en ide om hvilken vej man ønsker at gå. Dog bør selve selskabsdannelsen vente til efter et borgermøde.

Se erhvervsstyrelsens vejledning om selskaber her: <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-virksomheder-med-begraenset-ansvar-amba-og-fmba>

Fase 7 – Detailbeskrivelse

Her skal screeningen fra fase 4 omsættes til et konkret projekt.

Det tekniske

Der findes flere muligheder for at etablere fælles energiløsninger – herunder er nogle forskellige principper/ niveauer. Disse er ikke udtømmende, men er tiltænkt for at give et indtryk af at flere ting er mulige.

Varmt vand

Det vi kalder traditionel fjernvarme, er varmt vand i rør mellem huse og til et centralt anlæg. Denne løsning er ofte den bedste (pris, miljø) i større byområder, hvor husene ligger tæt. Da det er varmt vand der løber i rørene, er lange afstande ikke ønskværdige, da det medfører et vist varmetab.

Selvom det kræver en vis masse, kan der være mindre landsbyer, hvor denne løsning er god, og hvor der i så fald vil skulle laves et energiproducerende anlæg. Dette kan fx være i form af en stor varmepumpe der står i en container.

Se definitioner på fjernvarme her:

<https://www.bolius.dk/opvarmning-med-fjernvarme-17059>

Termonet/ koldt vand/ jordvarme

Teknologien i termonet svarer til helt almindelig jordvarme. Dvs. væsken flyder i mindre rør og varmes op af jordens varme. Inde i huset sidder der en varmepumpe.

Fordelen ved termonettet er at rørene er små og kan skydes ind – dvs. uden det store gravearbejde. Det kan skaleres helt ned til blot at være noget du deler med din nabo, og op til en større by. Der er ligeledes et minimalt varmetab i termonet, da vandet i rørene er koldere, og der skal dermed ikke produceres lige så meget varme. Derfor er der nogle muligheder med termonet i de byer, hvor den traditionelle fjernvarme med varmt vand i rørene, ikke er mulig og rentabel.

Du kan læse om termonet her:

<https://termonet.dk/>

Fælles for løsningerne

Uanset løsningen gælder det at der kan bruges forskellige energikilder til at varme vandet op. Fx kan der være virksomheder i lokalområdet, der har overskudsenergi, som med fordel kan udnyttes i systemet.

Fase 8 – Indsamling af forpligtende aftaler om tilslutning

Når projektet er velbeskrevet og økonomien er synliggjort, ved man også hvor stor en tilslutning der er nødvendig for at projektet kan holde en god økonomi. En god økonomi, er desuden en forudsætning for at få projektet godkendt i kommunen (Se mere om dette i fase 9 nedenfor). Indsamling af forpligtende aftaler kan foregå på mange måder – dels ved husstandsomdeling af materiale, ved tilstedeværelse i den lokale købmand, ved fællesspisninger, på den lokale skole, på sociale medier osv. Det gælder kort sagt om at sikre at alle i byen kender tilbuddet om en fælles varmeløsning, og har tilstrækkelig viden til at beslutte om de vil tilslutte sig.

Fase 9 – Projektforslag sendes til kommunen

Når der er opnået et tilstrækkeligt antal forpligtende tilsagn, kan projektet sendes til godkendelse i kommunen (dette kan også gøres parallelt med fase 8, hvor kommunen så godkender projektet på betingelse af at tilslutningerne opnås). Et projektforslag er en detaljeret beskrivelse af varmeprojektet, som kommunen kun må godkende hvis den viser en positiv samfundsøkonomi sammenlignet med det bedste alternativ. Fx kan et projektforslag sammenligne et fælles projekt med termonet med individuelle varmepumper. Kommunen skal godkende projektet ud fra 3 parametre: brugerøkonomi, selskabsøkonomi og miljø. Samlet set skal projektet være positivt i forhold til referenceprojektet.

På dette tidspunkt er det vigtigt at man har bygherrerens på plads. Det er nemlig den organisation/ juridiske enhed, der fremadrettet bliver forpligtet til at levere fjernvarme i det område som projektforslaget peger på. Såfremt man senere fusionerer med et andet selskab, eller efter aftale overdrager projektet til et andet selskab, kan dette lade sig gøre, men skal godkendes af kommunen.

I forbindelse med projektforslaget er det også muligt at søge om kommunegaranti. Dette kan være en fordel, for at projektet har adgang til den billigst mulige belåning.

Fase 10 – Udbud på opgaven

Når projektet er godkendt, kan opgaven omkring etablering af varmesystem (varmeproduktion og distribution) sendes i udbud. Her gælder helt almindelige udbudsregler.

Fase 11 – Anlæg

Herefter skal projektet anlægges. Såfremt man har stiftet et selvstændigt selskab, er det afgørende at lave aftaler med en aktør, der kan varetage anlægsopgaven. I anlægsfasen er almindelige regler og love tilknyttet anlægsarbejde gældende.

Fase 12 - Drift

Herefter skal anlægget i drift, målere skal aflæses, fakturaer skal sendes og anlægget skal vedligeholdes. I denne fase entreres med en ekstern aktør. Såfremt man har stiftet et selskab, vil det være bestyrelsen her, der varetager aftaler med en driftsaktør. Såfremt der er lavet aftale med fx et eksisterende selskab, kan det være aftalt at hele styringen – herunder driften foretages af dem.

Henvisninger og referencer

<https://danskfjernvarme.dk/medlemsfordele/lav-dit-eget-fjernvarmeselskab>

<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-virksomheder-med-begraenset-ansvar-amba-og-fmba>

www.hedensted.dk/lokalvarme

Dette notat er udarbejdet af Hedensted Kommune i januar 2024. Det er udarbejdet på baggrund af erfaringerne med projektet Lokal Fællesvarme, og er således alene projektgruppens erfaringer og oplevelser fra projektet, og Hedensted Kommunes erfaringer omkring varmeplanlægning generelt.

Kontaktpersoner fra projektgruppen kan findes her: <https://www.hedensted.dk/lokalvarme>

Hedensted Kommune kan kontaktes her: klima@hedensted.dk